

Dóri - jedna z antických gréckych kmeňových skupín, ktorá prišla do Grécka koncom 2.tis.pr.Kr. ako súčasť poslednej osídlovacej vlny; obsadili Peloponéz, Krétu a južné pobrežie Malej Ázie; patrili k nim menovite Spartania; pozri Sparta, grécke kmene

doridky - v gréckej mytológii nereídy; názov od mena ich matky Doris; pomenovanie nereídy odvodené od mena otca, boha Nerea

Dorinda - pozri Silvio a Dorinda

Doris - v gréckej mytológii dcéra Titána Okeána a Titánky Tethys; morská nymfa, manželka Nerea, matka 50 dcér Nereíd (pozri Amfitréte); podľa nej aj Nereídy nazývané Doridky

Dorkas/Tabita - gréc. Δορκάδα/Dorkasa alebo Ταβίθα/Tabitha; kresťanská svätička z 1.st.; zbožná žena zo zboru Joppe, ktorá konala dobré skutky, šila šaty pre chudobných; Dorkas je jedinou ženou, ktorú Nový zákon označuje termínom učeníčka; ked' zomrela, vzkriesil ju apoštol Peter (pozri Vzkriesenie Dorky); pozri učenik, kresťanskí svätcii

<https://en.wikipedia.org/wiki/Dorcas>

<https://www.google.sk/search?q=the+resurrection+of+Dorcas+paintings&espv=2&biw=1850&bih=995&tbo=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiRjZDk2o3MAhUDfRoKHfqUCqYQsAQINQ>

dormitár - spoločná spálňa mníchov v kláštore; pozri cenobium (Enc. Beliana)

tzv. **Dormitio** - z lat. dormire – „spat“; pozri Zosnutie Panny Márie, Zosnutie Bohorodičky (ikona)

Dorota - kresťanská svätička, panna a mučenica z mesta Caesarea v Kapadokii v Malej Ázii; odsúdená na smrť rímskym miestodržiteľom Fabriciom okolo r. 303, nakoľko sa odmietla vzdať svojej viery; podľa Zlatej legendy ju cestou na popravisko posmešne oslovil pisár Teofilus a žiadal ju, aby mu poslala ruže a jablká zo záhrady svojho nebeského ženicha; po jej smrti sa Teofilovi zjavilo dieťa a odovzdalo mu košík ruží a jabĺčok > spôsobilo jeho obrátenie na kresťanstvo > neskôr bol Teofilus tiež popravený; atribútom Doroty košík; Dorota aj účastníčkou v motíve Márie: Virgo inter virgines/Panna medzi pannami; košík s jablkami a ružami sa stal jej atribútom; pozri kresťanskí svätcii; štrnásť pomocníkov v nûdzi; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania

<http://www.flickr.com/photos/28433765@N07/8601031246/in/photostream/>

Majster Madony z Lomničky: Svätá Dorota mučenica (socha zo skrine krídlového oltára P. Márie z kostola sv. Kataríny v Lomničke, 1400-1410)

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Dorotea (Norimberská kronika, 1440-1514)

Tizian: Madona a Dieťa so sv. Dorotou a Jurajom (16.st.)

dorsale - chórová lavica alebo zadná vysoká stena chórových lavíc, oddelujúca často chór od ochodze; zvyčajne s bohatou drevorezbou

dórske kyma - kyma dórske

dórsko-etruská hlavica - hlavica dórsko-etruská

dórsky poriadok - stĺpový poriadok odvodený z drevenej konštrukcie; hlavné časti: krepidoma, stĺpy bez pätiel, často driek s kanelúrami (pozri chodník), hlavica zložená z kŕčku, abaku a echinu; kladie delené

na architráv z kamenných kvádrov (pozri *chodník, fascie*), vlys členený striedaním *triglyfov* a *metóp* (pozri *metópový reliéf*); rímsa zakončená *simou* a zdobená kvapkami (*glutae*); priečelie ukončuje šít s plasticky zdobeným *tympanonom*, na vrcholu a v nárožiach s *akrotériami*; pri odkvape býva *antefix*; pozri *Parthenón*; *glyfy*

http://cs.wikipedia.org/wiki/D%C3%B3rsk%C3%BD_%C5%99%C3%A1d

dórsky rohový konflikt - *triglyfový konflikt*

dórsky sloh - grécky sloh zo 6.st.pr.Kr., peloponézskeho pôvodu, výrazom prostý a vážny; pozri *Theseión*

http://it.wikipedia.org/wiki/Ordine_dorico

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B5%D1%80

dórsky stĺp - grécky jednoduchý, silný stĺp bez pätky s prostou hlavicou, *abacušom*, vankúšovým *echinom*, kolmými *kanelúrami*; pozri *dórsky poriadok, stĺp, hypotrachelion*

Hefaiston v Aténach

Dosenus - postava smiešneho starca z atellánskej frašky; pozri *Bucco, Papus*

dosková hra - doskové hry sú hry, ktoré sa hrajú na nejakom hracom pláne (hracej doske); po tomto hracom pláne sa podľa pravidiel pohybujú alebo ukladajú hracie figúrky; v niektorých doskových hrách sa figúrky nepohybujú, iba sa postupne kladú na hrací plán (napr. Go, Piškvorky, Scrabble); hracie plány (dosky), môžu byť univerzálne, spoločné pre viaceru hier (napríklad šachovnica pre šach a dámu), alebo špeciálne pre jeden konkrétny druh hry (napríklad Monopoly, Človeče nehnevaj sa); mnohé doskové hry sú dostupné aj ako počítačové hry, v ktorých jedným z hráčov môže byť samotný počítač; niektoré doskové hry je možné hrať aj online; doskové hry sa hrali vo väčšine historických kultúr a civilizácií; najstaršia doteraz hraná dosková hra je pravdepodobne japonská *Go*, ktorá je stará viac ako 2500 rokov; v archeologických nálezoch sa našli aj hracie plány starších hier, ako sú napríklad egyptské hry *Senet* a *Mehen*, ale ich pravidlá sa nedochovali; v 5.st. sa v severnej Európe hrala dosková hra *Hnefatafl* a jej varianty; v 12.st. sa do Európy dostala indická hra *Šatrandž*, ktorej úpravou vznikol v 15.st. *šach*; v roku 1935 vznikla hra *Monopoly*, ktorá sa stala jednou z najpopulárnejších doskových hier;

https://sk.wikipedia.org/wiki/Doskov%C3%A1_hra

Kráľovná Nefertari hrá Seneth (nástenná maľba v hrobke, 1295-1255 pr.Kr.)

Diosphos maliar: Achilles a Ajax hrajú doskovú hru (technika na bielom pozadí, lekythos, 500 pr.Kr.)

Dossi Battista - (†1548); známy tiež ako Battista de Luter; taliansky maliar, ktorý patril k *ferrarskej škole*; strávil takmer celú svoju kariéru v ferrarského dvora, kde pôsobil so svojím starším bratom Dosso Dossi (†1542); predpokladá sa, že Battista pracoval v Ríme u Raffaela od 1517 do 1520; k jeho žiakom patrí Camillo Filippi (†1574); pozri *dvorní maliari*

http://en.wikipedia.org/wiki/Battista_Dossi

https://www.google.sk/search?q=Battista+Dossi+Ferrara&espv=2&biw=1858&bih=995&tbm=isch&imgil=2NSZa-4pI0yN2M%253A%253B_t3cWf2CLSDzJM%253Bhttp%25253A%25252F%25252FFlanuovaferara.gelocal.it%25252Fferrara%25252Fcronaca%25252F2013%25252F11%25252F03%25252Fnews%25252Ffla-mostra-sul-polittico-costabili-1.8044514&source=iu&pf=m&fir=2NSZa-4pI0yN2M%253A%253C_t3cWf2CLSDzJM%252C_&usg=JEfJ6xyEfTmq-f7w9SjEUJyX-Kc%3D&dpr=1&ved=0CCwQyjc&ei=wtXZVPb9L8fzUJefg-AE#imgdii=&imgrc=2NSZa-4pI0yN2M%253A%3B_t3cWf2CLSDzJM%3Bhttp%253A%252F%252FFlanuovaferara.gelocal.it%252Fpolopoly_fs%252F1.8044511.1403787982!%252FhttpImage%252Fimage_gen%252Fderivatives%252Flandscape_250%252Fimage.%3Bhttp%253A%252F%252FFlanuovaferara.gelocal.it%252Fferrara%252Fcronaca%252F2013%252F11%252F03%252Fnews%252Ffla-mostra-sul-polittico-costabili-1.8044514%3B250%3B239

B. Dossi: Klaňanie troch kráľov (1475-1548)

Dossi Dosso - (†1542); vlastným menom Giovanni di Niccolò de Luter, bol taliansky renesančný maliar, ktorý patril k patril k ferrarskej škole

https://en.wikipedia.org/wiki/Dosso_Dossi

<https://www.google.sk/search?q=Dosso+Dossi+painter&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CC8QsARqFQoTCMa7yO7K4McCFQhvFAodeNsO1g>

D. Dossi: Jupiter maľuje motýľov (16.st.)

D. Dossi: Aeneas a Achates (1520)

D. Dossi: Diana a Kallisto (1528)

doska - v grafike pozri štočok, matrica

doska kánonová - kánonové dosky/kánonové listy

doska náhrobná - náhrobná doska

doskotlač/dosková tlač - tlač dosková

doskový idol - idol doskový/idol tabuľový

doskový vlys - vlys doskový/tabuľový vlys

dosky zákona - kamenné dosky s prikázaniami (pozri dekalog), ktoré dostal Mojžiš od boha Jahve na hore Sinaj

Mojžiš obdŕžal dosky Zákona (Winchester Bible, 1160)

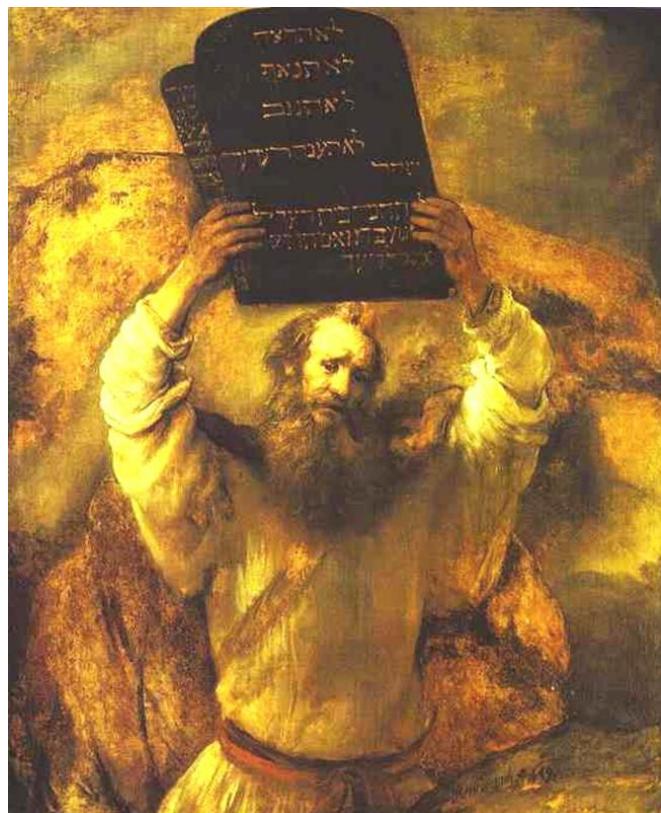
Majster I.A.M. zo Zwolle: Alegória pominuteľnosti života (vanitas, ručne kolorovaná rytina, 1480-1490)

C. Roselli: Odovzdanie dosiek zákona (freska v Sixtínskej kaplnke, 1480)

K. Witz: Synagóga (1435)

Rembrandt: Mojžiš rozbíja dosky zákona (1659)

dostavník - pozri *koč*

L.-L. Boilly: Príchod dostavníku na nádvorie Messageries (1803)

dostredná perspektíva - *perspektíva centrálna*

došek - český výraz pre *otiepku*

došková strecha - *otiepková strecha*

tzv. doštičky rongo-rongo/kohau rongo-rongo - piktoGRAFICKÉ záznamy z Veľkonočného ostrova (Polynézia);

rozlúštené (?) v 60.rokoch (Príruční slovník naučný, 1967); pozri oceánske umenie

dotaku - japonské bronzové predmety v tvare zvonu z obdobia *Jajoi*

dotlač - novotlač/reprint; pozri h.c.

Dottore - jedna z komických postáv hlúpeho doktora z *comedii dell' arte*

double portrét - dvojitý portrét

Dou Gerrit - (†1675); známy aj ako Gerard Douwe alebo Gerard Dow; maliar holandského zlatého veku, ktorého malé a vysokoleštené obrazy (pozri *lak*) sú charakteristické pre leidenských maliarov (pozri *leidenská škola*); špecializoval sa na žánrové scény a je známy svojimi nikami v technike *tromp l'oeil* pri sviečkach a nočnými scénami so silným šerosvitom; pozri *holandskí maliari zlatého veku*

http://en.wikipedia.org/wiki/Gerrit_Dou

https://www.google.sk/search?q=Gerrit+Dou&espv=2&tbo=isch&imgil=s9s8u5iz5rLwYM%253A%253BvAo1m8CE68Wj0M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.sightswithin.com%25252FGerrit.Dou%25252FPage_5%25252F&source=iu&pf=m&fir=s9s8u5iz5rLwYM%253A%253B252CvAo1m8CE68Wj0M%25252C_&usg_=nn-vj-PVn-3GDhW0raYISxnHeDQ%3D&biw=1852&bih=995&ved=0CCwQyjc&ei=_5eUVImZO4efyAP96YGwDA#facrc=_&imgdii=_&imgrc=s9s8u5iz5rLwYM%253A%3BvAo1m8CE68Wj0M%3Bhttp%253A%25252F%25252Fwww.sightswithin.com%25252FGerrit.Dou%25252FScholar_with_Globe.jpg%3Bhttp%253A%25252F%25252Fwww.sightswithin.com%25252FGerrit.Dou%25252FPage_5%25252F%3B1740%3B2324

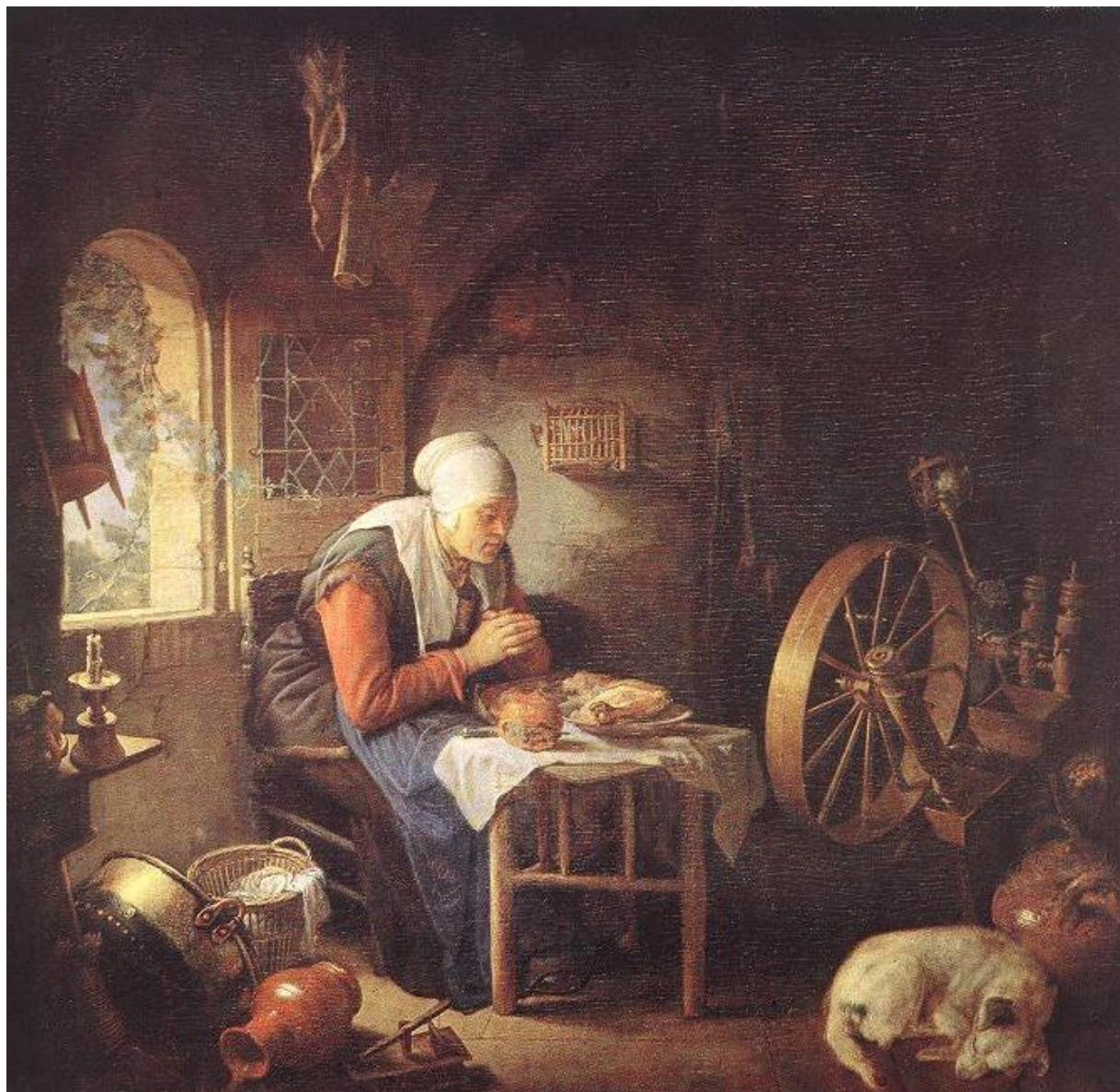
<http://www.wga.hu/cgi-bin/search.cgi?author=&time=1651-1700&school=Dutch&form=painting&type=genre&title=&comment=&location=&from=60&max=20&format=5>

G. Dou: Hra kolkov v krajině (1652)

G. Dou: Šarlatán (1652)

G. Dou: Modlitba (17.st.)

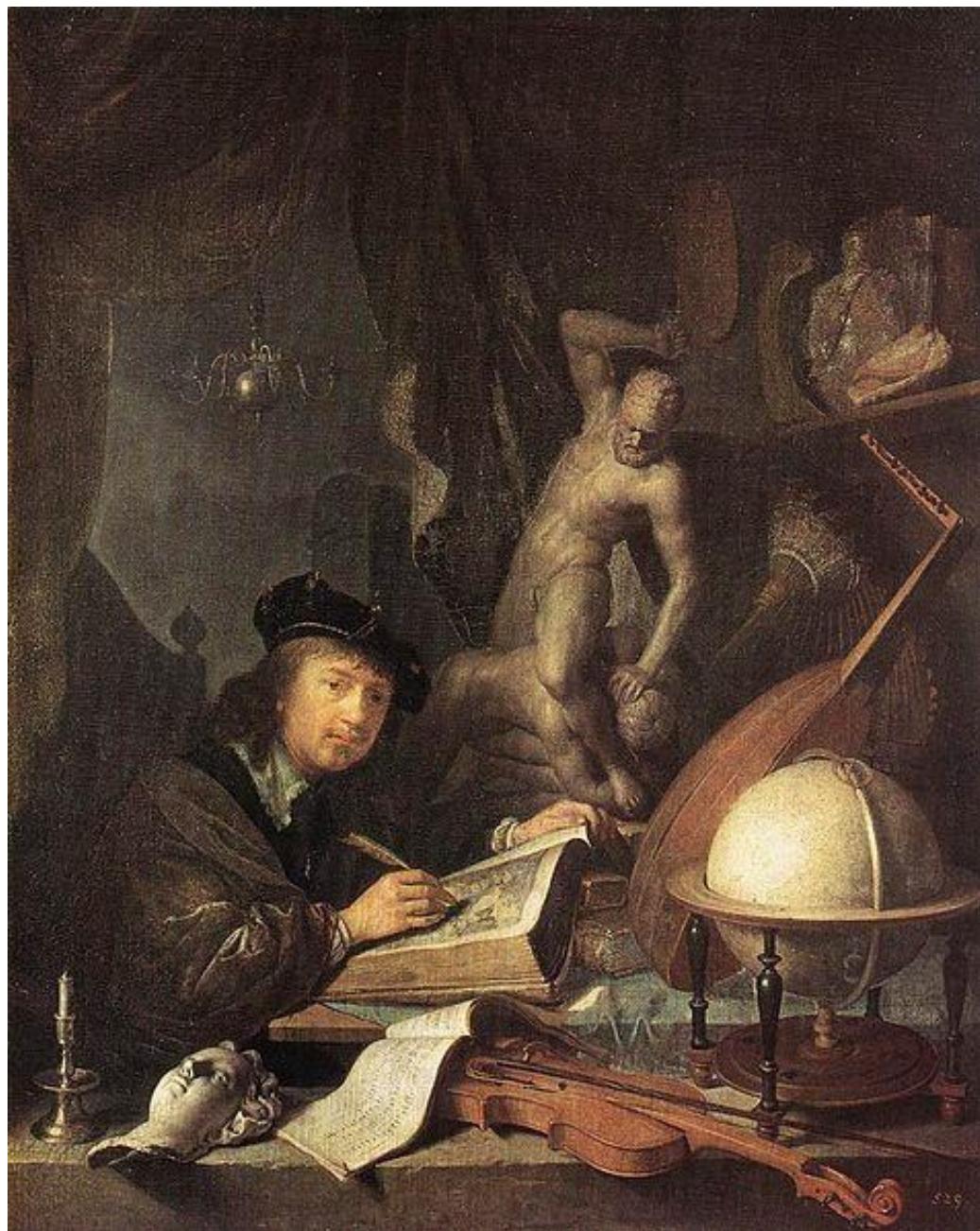
G. Dou: Malý chlapec pri vyfukovaní mydlových bublín (vanitas, 1635-1636)

G. Dou: Dievča pri krájaní cibule (1646)

G. Dou: Dievča pri okne (1660)

G. Dou: Maliar vo svojom ateliéri (1647)

G. Dou: Spiaci pes (1650)

G. Dou: Čítanie biblie (1645)

G. Dou: Trubač hrajúci pred basketom (1660-1665)

G. Dou: Kupujúci v obchode (1647)

G. Dou: Huslista (1653)

G. Dou: Pustovník (1664)

G. Dou: Holandská gazdiná (kabinetový obraz, 1650)

G. Dou: Staršia žena pri okne s kolovratom jediaca kašu (17.st.)

Doubí - porcelánka u Karlových Varov, založená 1849 J.Möhlingerom, produkujúca *porcelán* a *biskvit*: riad, žánrové a exotické plastiky; značka: A, Aich, AM; pozri *porcelán*

doublure - knižná väzba

Dover Press - anglická *typografická* remeselnická dielňa založená T.J.Cobdenom Sansersonom v rámci obrodného hnutia *umeleckých remesiel* z konca 19. storočia, v duchu hesla *craft-spirit*; pôsobila od 1900-1916 v Hammerschmithu u Londýna; na rozdiel od *tlačiarne Kelmscott Press* W.Morrisa, považovala za dokonalú knihu vytvorenú iba z dokonalosti *typografie*, materiálu a tlačiarenskej techniky; *ilustráciu* považovala za cudzorodú zložku diela (názory vyjadrené v diele *Ideal Book*; pozri *Arts and Crafts Exhibition Society*)

Dow Thomas Millie - (†1919); škótsky umelec, člen Glasgowskej školy

https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Millie_Dow

<https://www.google.sk/search?q=Thomas+Millie+Dow&espv=2&biw=1851&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CBkQsARqFQoTCNuR-Kfri8kCFUK-FAodt1wIKA&dpr=1>

T. M. Dow: Kelpie (1895)

T. M. Dow: Neskorá jeseň v Barbizone (1879)

Dowie John Stuart - (†2008); austrálsky maliar, sochár a pedagóg

[http://en.wikipedia.org/wiki/John_Dowie_\(artist\)](http://en.wikipedia.org/wiki/John_Dowie_(artist))

J. Dowie: Tjilbruke s mítvym Synovcom (Kingston Park, Južná Austrália)

Downey Juan - (†1993); bol čílský umelec v štýle *videoartu*; pozri čílskí umelci

http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_Downey

J. Dowey: Las Meninas (citácia Velázqueza)

doxale - umelecky kovaná mreža alebo nízke zábradlie, oddelujúce v kostole *chór* od *lodi*; v barokovej architektúre nahradzala *lektórium*; pozri *chrám kresťansk*

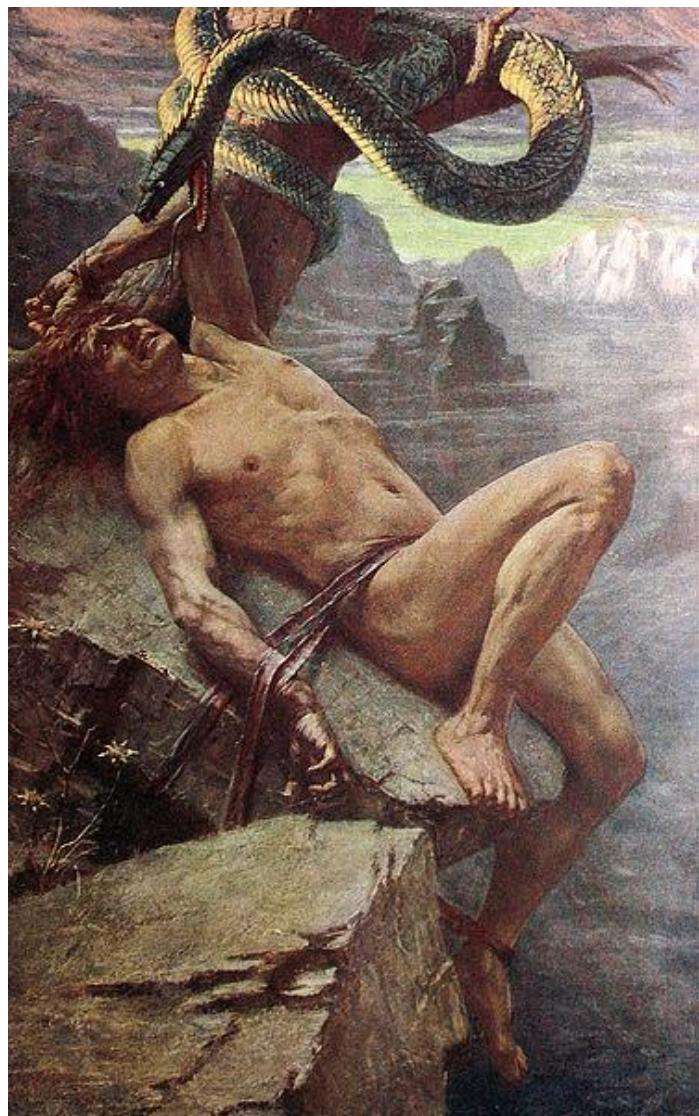
Doyl Penrose James - (†1932); írsky maliar portrétov a historických tém

J. Doyl Penrose: Beda Venerabilis

J. Doyl Penrose: Freya

J. Doyl Penrose: Trest Lokiho

J. Doyl Penrose: Idun a jablká nesmrteľnosti

dóza - ozdobná schránka, nádobka s vekom z najrôznejšieho materiálu a rôzneho tvaru, užívaná od pol.17.st.; dôzy obľúbené najmä v 18.st., zdobená *emailom*, *drahogamami*, *miniatúrami*, *reliéfom*, rezbou (pozri *glyptika*) dožah - druhé vypaľovanie *porcelánu* - *biskvitu* pri teplote 1450 °C a viac; pozri *nádoby*

J.-B. S. Chardin: Zátišie so sklenou flášou olív (1760)

dóža - pozri *G. Bellini, J. Tintoreto, Tizian*

http://fr.wikipedia.org/wiki/Doge_de_Venise

Tizian: Portrét dôža Andrea Gritti

Tizian: Dôža Andrea Gritti

Tizian: Portrét dôža Francesco Venier

Tizian: Portrét dôža Marcantonio Trevisani

dožinky - Beliana: slávnosť ukončenia žatvy, v minulosti späť s obradmi, ktorá mali zaistiť hojnlosť budúcej úrody; dožinky charakterizoval slávnostný sprievod žencov a žnic, na čele ktorých niesla mladá dvojica *dožinkový veniec* buď na hlave alebo na žrdi ozdobenej šatkou, *klasmi* a poľnými kvetmi; odovzdali ho gázdovi, ktorí ho zavesil na izbový trám nad stolom alebo na hák nad bránou, kde veniec visel až do Štedrého dňa, prípadne do budúcej jari či žatvy; zrno z dožinového vencia sa potom primiešavalo do osiva (pozri *agrárna mágia*); pozri staroveký frigický *veniec feniklový*

dožinkový veniec - Beliana: zhodený z prvých a posledných prípadne najkrajších klasov všetkých druhov obilia; zapletali sa doňho aj poľné kvety a ozdobné stužky; bol súčasťou slávnosti ukončenia žatvy, *dožniek*

dôchodcovia Imperiálnej akadémie výtvarných umení - pozri *ruskí umelci*

<http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%8F%D0%9F%D0%B5%D0%BD%D1%81%D0%B8%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D1%80%D1%8B%D0%98%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%81%D0%BA%D0%BE%D0%B9%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%D0>

[B4%D0%BC%D0%BC%D0%B8%D0%B8%D0%A5%D1%83%D0%B4%D0%BE%D0%B6%D0%BC%D1%81%D1%82%D0%B2](#)

dôstojnosť - pozri *Cnosti a Neresť; záves* (Baleka); *Klaňanie troch kráľov* (Hall); *majestát, majestátnosť*
Drooker Eric - (*1958); americký maliar, grafik, karikaturista, filmový animátor (pozri *animovaný film*) a spisovateľ; jeho obrazy v čierno-bielom štýle pripomínajú *F. Masreela* a ďalších *expresionistov*